

ÇOCUK HAKLARI BÜLTENİ #12

ÇOCUKLAR
BÜTÇENİN %1,5'İNİ
HAK
ETMİYOR MU?

TİP ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU

Yeni SABİCE 5.50 YERİM
QR kodunu oku

İÇİNDEKİLER

3 • Giriş - TİP Kadın Büro

4 • Genel Başkanımız Erkan Baş'ın 6 Aralık Tarihli Youtube Yayınındaki Konuşması

6 • Parti Sözcümüz Tip İstanbul Milletvekili Sera Kadıgil'in MEB Bütçe Komisyonu Konuşması

8 • Faaliyetler ve Açıklamalar

15 • MESEM'lerde YAŞAMINI YİTİREN ÇOCUKLARI UNUTMAYACAĞIZ

20 • Kasım - Aralık Aylarında Yazılı Medyada Yer Alan Çocuk Haberleri

22 • ÇOCUK İHMALİ, İSTİSMARI VE SÖMÜRÜSÜNDE BAŞVURU MEKANİZMALARI

23 • Çocuklara Sorduk

25 • Çocuk Yargılanıyor, Düzen Aklanıyor

27 • Mesleki Eğitim Adı Altında Çocukluğun Gaspı

30 • Ücretsiz Okul Yemeği ve İçme Suyu Hakkı

34 • Çocuklar, Affetmeyin Bizi

35 • Çeviri Metin: Tüm Çocuklar İçin Sağlıklı Gıda Ortamları Yaratmak

Giriş

Merhaba (kız) kardeşim,

Bugün sana milyonlarca çocuğun ve kadının en yakıcı gündemini anlatacağım.

Türkiye İşçi Partisi, uzun zamandır “okullarda bir öğün ücretsiz ve sağlıklı yemek haktır” diyor.

Neden? Çünkü bu düzende beslenme çantaları boş kalıyor. Çünkü bu düzende çocuklar, sınıflarında açlıktan bayılıyor, aç karınlarıyla derslerine odaklanamıyor. Tüm bakım yükünü sırtlanan kadınlar, beslenme çantasına bir parça peynir, bir parça meyve dahi koyamamanın yükü altında eziliyor.

Oysa bir devletin en temel görevlerinden biri, karnı tok, sırtı pek çocuklar için çalışmaktır. Ama Saray Rejimi, “bütçe yok, kaynak yok” diyerek bu memleketin milyonlarca çocuğundan bir öğün yemeği esirgiliyor.

Aynı Saray Rejimi, konu çocukları okuldan koparıp sanayiye ucuz işgücü olarak süren MESEM projesine gelince, milyarlarca lirayı patronların cebine “teşvik” diye koymasını biliyor!

Yani bize diyorlar ki: Çocuğuna yemek veremem ama istersen onu sanayiye gönderebilirim. Maaşını da patrona yük etmem, senin vergilerinle ben öderim.

Bu açık bir siyasi tercihtir. Türkiye’nin kaynakları bütün çocuklarını doyurmaya yeter!

Ama bu iktidar, okullarda çocuklarının karnını doyurmayı değil; 14 yaşında, 15 yaşında, 16 yaşında çocukları yok pahasına sanayiye ucuz işgücü olarak sürmeyi tercih etmiştir. MESEM projesi kapsamında haftada 1 gün okula, 4 gün, 5 gün sanayiye giden, pres makinelerinin altında ezilen, zehirli kimyasallar soluyan çocuklar, işte bu tercihin sonucudur.

Mesele sadece bir “ekonomi” meselesi, bir “kaynak” meselesi değil.

Saray iktidarı yoksul annelere “sana kreş açamam, sana güvenceli bir iş de veremem. Sen geçinemiyorsan çocuğunu MESEM’e ver. Okumasın, çalışsın, eve para getirsin” diyor. Yani devlet; yoksul ailelere sosyal imkanlar yaratacağına, yoksullukla mücadele edeceğine; yoksul ailelerin çocuklarını ucuz, güvencesiz, denetimsiz işlere koşmaya çalışıyor. Okullarından kopardığı kız çocuklarını merdiven altı atölyelere, oğlan çocuklarını sanayi tezgahlarına hapsediyor.

Sadece 2025 yılında kamuoyuna yansıyan haberlerden bildiğimiz kadarıyla en az 87 çocuk, iş cinayetlerinde katledildi. Bunların en az 17’si MESEM’liydi. “Çocukların canı kaç para eder diye hesaplarken yüzleri kızarmayanları” protesto eden, çocuklar ölmesin diyen 16 TİP’li genç ise günlerdir cezaevinde tutuluyor!

Soruyoruz: Bir öğün yemeği çok görüp ölüme gönderdiğiniz bu çocukların hesabını nasıl vereceksiniz?

Biz bu hesabı soracağız. Memleketin milyonlarca çocuğunun karnı tok, sırtı pek, başı dik şekilde okuluna gittiği; devletin patronları değil, çocuklarını beslediği bir ülkeyi mutlaka kuracağız.

Bunları tartışıyor olmaktan utanç duyuyoruz ama yemek de eğitim de yaşamak da her çocuğun hakkıdır! Gelin, çocuklarımızı bu karanlıktan hep birlikte çıkaralım.

TİP Kadın Büro

Genel Başkanımız Erkan Baş'ın 6 Aralık Tarihli Youtube Yayınındaki Konuşmasından

Cezaevindeki arkadaşlarımız ne kadar iyi olunabilirse iyiler. Sonuçta haklı olduklarını biliyorlar. Herhangi bir suç işlemediklerinin farkındalar.

Sadece 2025 yılının 11 ayında 85 çalıştırılan çocuğun hayatını kaybettiği bir durumdan bahsediyoruz. Tutuklanan arkadaşlarıma alışmayalım, buna karşı toplumdaki sessizliğe de alışmayalım. Seksen beş tane evladımız her birimizin çocuğu olabilir. Tanımıyor olmak bir şey ifade etmiyor. Her biri anne baba evladı ve hayatlarını kaybediyorlar. Her ay istatistikler açıklanarak sadece rakamlardan ibaretmiş gibi normalleştirilmeye çalışılıyor. MESEM'ler bu anlamda önemli ve cezaevindeki arkadaşlarımız MESEM'lere dikkat çektikleri için, belki de çocukların ölümlerinin önüne geçmiş olacağız diye düşünüyorlar.

Dokuzuncu, onuncu, on birinci sınıf öğrencisi, 14, 15, 16 yaşında insanlar köle muamelesi görüyorlar. Bu hem uluslararası sözleşmelere hem Türkiye'deki anayasaya, kanunlara aykırı. Çocuk işçiliği teşvik edilmez. Çocuk işçiliğini önlemeye çalışırsınız. Çocukların eğitim almasını sağlamaya çalışırsınız.

Şöyle anlatıyorlar: “E meslek öğrenmesinler mi?” Tabi ki öğrensinler. Ama önce yaşamaya devam edebilsinler. Kişisel, psikolojik, fiziksel gelişimlerini tamamlasınlar, güçlü olsun bu çocuklar. Yarı aç yarı tok haftanın 4 günü işe giden bir çocuk haftanın beşinci günü okula geldiğinde eğitim almaya devam ediyor diyebilir miyiz?

Bu akıl dışı uygulamanın toplum tarafından fark edilmesinin önüne geçilmek isteniyor. Buna karşı çıkmak büyük bir suç haline getirilmek isteniyor.

...

Milli Eğitim Bakanlığı’nın sayfasında 547000 çocuğun çalıştığı söyleniyor. Ülkedeki gerçek ekonomi verilerini buradan okuyabiliyoruz. Sözde usta öğreticilere bu çocuklar teslim ediliyor. Bu usta öğreticilik belgesi çok kolay alınan bir belge. Herhangi bir pedagojik formasyon gerektirmeyen bir belge. Dolayısıyla Milli Eğitim Bakanlığı aslında çocukları kontrolsüz bir şekilde iş yerlerine salıyor. Zaten böyle olmasa bu cinayetleri yaşamayız.

Bir de bu sayı bizim bilebildiklerimiz. Bir de kaza denilen, düşmeler, kırıklar, çıkıklar, bunları bilmiyoruz. Ama burada bir tercih var. Bir kere çok ucuz iş gücü. Milli Eğitim Bakanlığı kendisi yazmış. Dokuz, on ve on birinci sınıflarda asgari ücretin yüzde otuzu. Aşağı yukarı 6 bin liraya gelen bir para. Haftanın dört günü çalıştırıyorsunuz. Bundan daha ucuz bir emek bulamazsınız. Bir de adı üstünde: Çocuk. Hak arama bilinci olmayan, kanunları, işte “Benim şöyle bir hakkım var, bana bu işi yaptıramazsın” diyecek birikime sahip değiller. Büyük ihtimalle korkutarak istediğiniz her şeyi yaptırabilirsiniz.

Bizim gördüklerimiz: Çocuk orada dört gün çalıştıktan sonra beşinci gün okula gitmeyim diyor. Hatta altıncı gün de yedinci gün de çalışayım. Bakın iş kazalarında hayatını kaybeden bir çocuk Pazar günü hayatını kaybetti. Orada bulunmaması gereken bir zamanda çalışırken kaza geçirip hayatını kaybetti. Çünkü 6 bin lirayı devlet verdiği için patron da 3 bin lira daha vereyim iki gün daha çalış diyor. Devlet işsizlik fonundan, yani bütün emekçilerin devlete emanet ettikleri bize ait bir paradan ödüyor.

Yoksul aile çocukları kendilerini mecbur hissediyor. En önemli itiraz noktamız: Çocuklar Okuldan Kopuyor.

Devlet çocuğa bakmayacaksa, çocuklara sahip çıkmayacaksa, çocukları geleceğe hazırlamayacaksa, NE İŞE YARAR BU DEVLET?

Parti Sözcümüz Sera Kadıgil'in 20 Kasım Tarihli MEB Bütçe Komisyonu Konuşmasından:

Bugün 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları günü. Sizin çocuklarınızı gibi özel okullarda okuyan çocuklar bugüne özel kompozisyonlar yazacaklar, süslü püslü resimler yapacaklar boyası olanlar. Ama sadece bu sene sizin yarattığınız yoksulluk yüzünden okulsuzlaşan 1 milyon çocuğun böyle bir imkanı olmayacak. Sizin yüzünüzden, devlet eliyle çocukları ölüme gönderdiğiniz MESEM'lerde sayısı 3 milyona dayanan çalıştırılan çocukların böyle bir lüksü olmayacak. Sadece bu sene çalışırken katledilen 82 çocuğun böyle bir şansı olmayacak.

Seksek iki çocuk öldü bu ülkede. On altısı siz bakanken öldü. Daha ağırını söylüyorum. Bu 16 çocuğun doğrudan faili Milli eğitim Bakanı Yusuf Tekin'dir.

Arkadaşlar bu ülkede 82 çocuk öldü. Bu çocukların 14'ü MESEM'liydi. MESEM geldiğinden beri 16 çocuk öldü. Bu ne demek biliyor musunuz? Bu ülkede her hafta çalışırken iki çocuk ölüyor demek. Bu MESEM'i kim savunuyor? Araştırdım: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu savunuyor, Müslüman İşadamları Derneği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve bir de buradaki vekiller savunuyor. Hadi beni dinlemiyorsunuz. Bir MESEM'li çocuğun mektubundan bir kesit okuyacağım size:

Sabah 5'te gün doğmadan uyanıyorum. Ev buz gibi. Otobüse biniyorum 2 saat sürüyor. İniyorum patron tepemde. Ben siber güvenlik ve yazılım okuyorum. Ama yaptığım şey kablo taşımak ve inşaatlarda çalışmak. Elimdeki elektrik 250 volt. Hata lüksüm yok. Yemek zaten yok. Çantamdaki poğaçayı çıkartıp yiyorum. Arkadaşım, "bugün de maaş yatmadı" diyor. Gülüyoruz. Saat 22:00 olupr. Mesai ancak bitiyor. Ben daha 17 yaşındayım ama içimde 40 yaşında birinin yorgunluğu var. Siz bu mektubu okurken ben bir günümü daha 200TL'ye satmış olacağım.

Bana kızılıyorsunuz ya! Hadi bu çocuğa da kızın. On yedi yaşında, öve öve bitiremediğiniz MESEM'lerden bir çocuğun mektubu. Meslek eğitimi diyorsunuz ya siz! Bu çocuklar orada gidip yazılım falan mı öğreniyor sanıyorsunuz?

Hiç kafeye, restorana gidiyor musunuz? On beş yaşında çocuklar 15 saat ayakta çay, kahve taşıyorlar. Neyin mesleği, neyin eğitimi?

Bu meclisteki vekiller, DEM parti, CHP, EMEP vekilleri, bağımsız vekiller... Yatıp kalkıp size çocukların okullarda bir öğün sağlıklı yemeye ihtiyacı olduğunu söylüyoruz.

Sunum dosyanızda şöyle diyorsunuz: İnsanı hangi değerler doğrultusunda yetiştireceğimizi konuşuyoruz. Bizim derdimiz milli, manevi değerlerimizi kişiselleştirmiş nesiller.

Ben de bizim derdimizi söyleyeyim: Her şeyden önce bu nesillerin doyması. En az sizin çocuklarını kadar her sabah bir yumurta yemesi, et yemesi, süt içmesi, mandalina yemesi...

2022'den beri ben bu mecliste aynı şeyi söylüyorum: Çocuklara okullarda bir öğün ücretsiz yemek verin diyorum. Daha dün gittim MESEM'in bahçesine. Bir çocuğun kahvaltısını gözümle gördüm. Akşamdan kalan pilavı salatanın suyuyla karıştırmış kahvaltı ediyor. Kahvaltısı olduğu için şanslı. Kantinlerine gittim. İçinde kağıt gibi incecik kaşar peyniri olan bir tost 100TL. İki sene önce bu komisyonda söylemişim; bir şişe su 5 TL oldu diye. Şuan bir şişe su 15 TL. Ve siz bu çocuklara bu suyu vermiyorsunuz.

Elinizdeki bütçenin sadece %1.5'u ile bütün çocuklara, tüm devlet okullarında ücretsiz bir öğün yemek verebilirsiniz. AMA YAPMIYORSUNUZ!

Faaliyetler ve Açıklamalar:

Türkiye İşçi Partisi Kasım ve Aralık ayları boyunca ülkemizde çocuk hakları ihlallerine yol açan iktidar politikalarına karşı güçlü bir kampanya süreci başlattı. Merkez Yürütme Kurulu ve Parti Meclisi'nin aldığı kararlar doğrultusunda partinin tüm birimleri 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü itibariyle "Okullarda 1 Öğün Ücretsiz Sağlıklı Yemek" kampanyasına destek çalışmalarına başladı.

"Devlet okullarında çocuklar için sağlıklı ve ücretsiz bir öğün yemek" kampanyamızın önemli bir ayağı olan kampanya sitemiz kullanıma hazır:

ÇOCUĞUN HAKKI

DEVLETİN GÖREVİ

1 ÖĞÜN YEMEK İÇİN SADECE %1,5 YETER!

Ülkemizde çocuklar okullarda aç kalıyor. Yoksulluk evden sınıflara, sıralara, beslenme çantalarına, bedenlere ve zihinlere uzanıyor.

"Ekonomik kriz" diyerek geçemeyiz. Türkiye'nin geleceğini etkileyen bir sorunu görmezden gelemez.

Pek çok ülkede bir kamu politikası olarak okullarda bir öğün ücretsiz yemek veriliyor.

Türkiye'de de milyonlarca çocuğa okulda ücretsiz ve sağlıklı bir öğün yemek sunmak için bütçeden ayrılması gereken pay yalnızca %1,5!

Saray'ın sermayeye teşvik, patronlara vergi affı denince kolaylıkla bulduğu kaynağı çocuklar için de buluruz.

Har vurup harman savrulan paralarla çocukların karnını doyururuz.

İmkansız ya da zor değil.

Lükse, şatafata, makamlara ve sermayeye ayrılan bütçe gelecek nesillerin sağlıklı gelişimine aktarılabilir.

Zenginleri doyurduğumuz yetti, artık çocuklar doysun.

Ücretsiz okul yemeği "yardım" değil, "masraf" değil, çocukların hakkı!

Bunu sağlamak devletin görevi!

Esas olan para babalarının refahı değil, Türkiye'nin aydınlık geleceği.

İktidara ve Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'e sorumluluk üstlenme çağrısında bulunuyoruz. Bütçede yapılacak düzenlemelerle çocuklara 1 öğün ücretsiz ve sağlıklı yemek sunulması, sınıfsal eşitsizliğin ve önlenemeyen yoksulluğun azaltılması için şarttır.

Halkımızla birlikte seferber olacağız, hakkımız olanı alacağız!

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

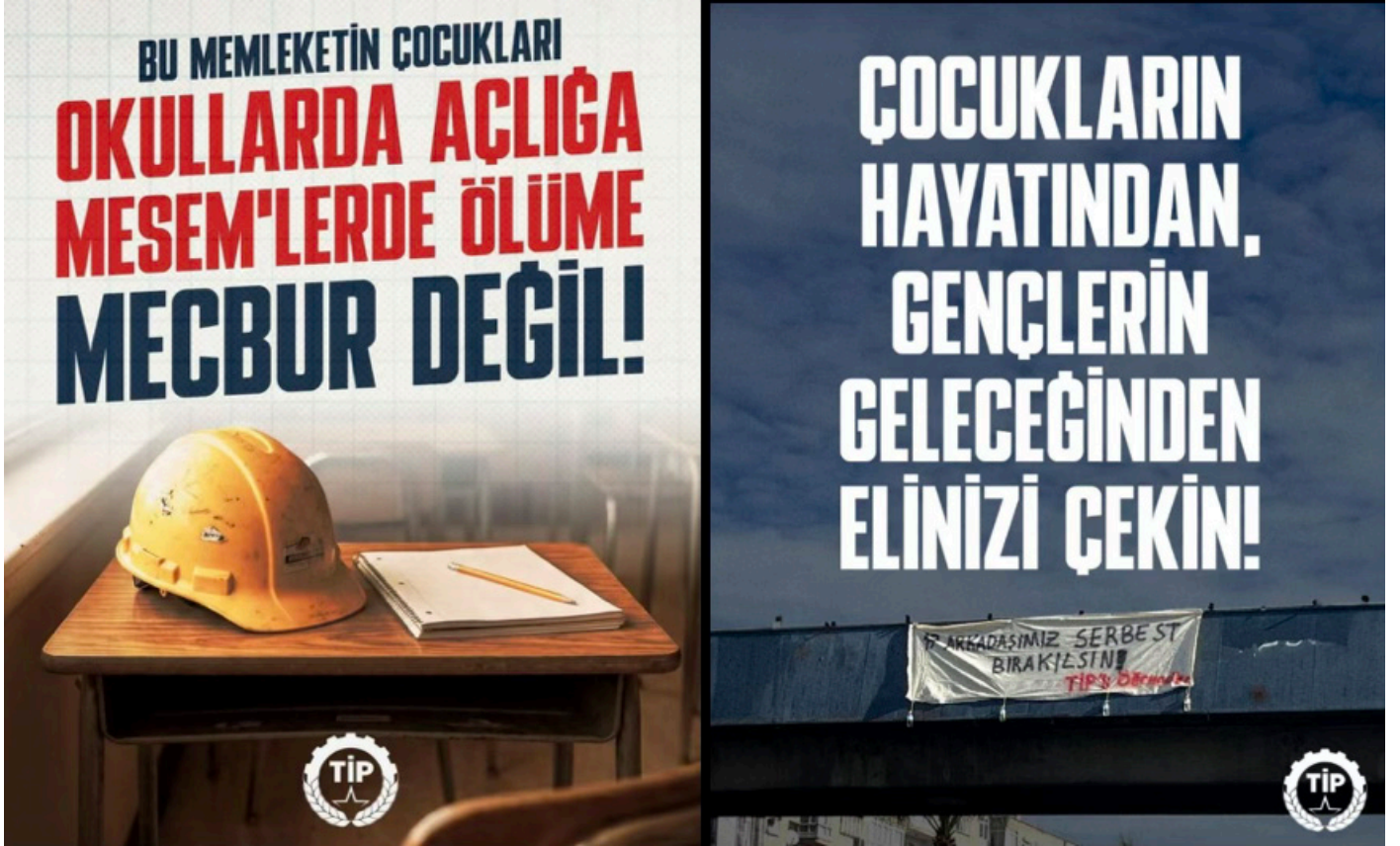
Genel Merkez
Kocatepe Mahallesi, Selanik Caddesi, No:41/7 Çankaya / Ankara
Fotokopi ile çoğaltılmamıştır.

<https://birogunyemek.tip.org.tr/>

Kampanyaya katkı sunmak için siteden imza atabilir; TİPe Katıl, Bağış Yap gibi seçeneklerle mücadelimizi büyütmemize destek olabilirsiniz.

Aynı süreçte iktidarın vahşiekonomipolitikalarının bir sonucu olan MESEM’lerde çalıştırılan çocukların ölümlerine karşı hem sosyal medya aracılığıyla hem de sokaklarda gerçekleştirilen eylemlerle toplumsal farkındalık oluşturulması için güçlü bir mücadele yürütüldü. Bu mücadelede en önde yer alan, ülkemizdeki tüm çocukların çocuk olma haklarını korumak, savunmak için Tip Gençlik Bürosu üyelerinin Milli Eğitim sözde bakanının düzenlediği çalıştay protestosuna etmesi üzerine tutuklanmaları, muhalif kamuoyunda önemli bir tepkiye yol açtı.

@tipgenelmerkez

MESEM denen cani sistemde sıra arkadaşlarını kaybeden genç arkadaşlarımız, bu cinayetlere sessiz kalmadıkları için cezalandırılmak isteniyor.

Gençlerin güvenli eğitim ve güvenceli çalışma talebi meşrudur. MESEM’i iptal edin, gençleri serbest bırakın; çocukların hayatından, gençlerin geleceğinden elinizi çekin!

Memlekette milyonlarca çocuğu açlığa mahkum edenler, gençleri geleceksizliğe sürükleyenler, liselileri MESEM’lerde ölüme gönderenler; işlenen suçların üzerini 16 TİP’li genci tutuklayarak örtebileceğini sanıyorsa yanılıyor.

Daha fazla mücadele edeceğiz, daha fazla karşınıza dikileceğiz! Bir avuç zenginin serveti yolunda iktidarının tüm imkanlarını seferber edenlere, “çocuklarımızı koruyun” diyen milyonların hincını, cesaretle sesini yükselten gençlerden çıkarmaya çalışanlara sesleniyoruz:

Gençler özgürlüğüne kavuşacak, MESEM tarihe karışacak!

Çocukların yaşam hakkını savundukları için anayasal haklarını kullanırken gözaltına alınıp tutuklanan partili gençlerin mücadelesi ne destek olmayı sürdüreceğiz. Cesaretleriyle Türkiye’de yaratılmış korku iklimine karşı söz söyleme hakkından vazgeçen pek çok kişiye örnek oldukları için her biriyle gurur duyuyoruz.

26.12. 2025 TARİHİNDE TİPLİ ÖĞRENCİLER ÖZGÜRLÜKLERİNE KAVUŞTU!

Komisyon Faaliyetleri:

Kırklareli İl Örgütü'nde Çocuk Hakları Sunumu:

Türkiye İşçi Partisi'nin Çocuk Hakları Komisyonu tarafından TİP Kırklareli örgütünde "Kültürel Kodlar Karşısında Çocuk Haklarını Savunmak" başlıklı bir seminer düzenlendi. Hem parti üyelerinin hem de yurttaşların katılım gösterdiği etkinlik yaklaşık iki saat sürdü.

Semineri Komisyon adına Çocuk Gelişim Uzmanı ve Davranış Analisti Tanyel Süzer sundu. Konuşmasında çocuk tanımı, yetişkinlerin çocuklarla etkileşiminde kültürel kodların etkisi, çocuk işçiliği, çalıştırılan çocukların eğitim sisteminden kopuş süreci, eğitim hakkı, suça sürüklenen çocuklar kavramı ve cinsiyet eşitliği başlıkları ele alındı.

Eğitim sisteminin çöküşüne dikkat çekilen konuşmada; özellikle kadınların ekonomik bağımsızlığını güçlendirecek ücretsiz okul öncesi bakım ve eğitim kurumlarının açılmadığı, köy okullarının kapatılmasıyla çocukların taşınmalı sistemle ailelerinden uzaklaştırıldığı, devletin yeterli ve güvenli yurtlar açmayarak aileleri cemaat yurtlarına mecbur bıraktığı ifade edildi.

Aileler yoksulluk, güvencesizlik ve toplumsal baskı nedeniyle çocukların duygusal gelişimini beslemekte yetersiz kalıyor. Özellikle 4-6 yaş grubu için açılan Kuran kursları ve dini eğitimin çocukların bilişsel ve duygusal gelişimi

üzerindeki zararlarının, toplumun dini duyguları istismar edilerek göz ardı ediliyor.

Bilimsel ve laik eğitimin geriye itilmesi Türkiye toplumlarının geleceği açısından ciddi riskler oluşturuyor.

Süzer, iktidarın özellikle “aile” kavramını kutsallaştırarak çocukların çocukluk haklarını yok saydığını, özellikle yoksul ailelerin çocuklarını yalnızca “ucuz işgücü” olarak konumlandırmaya çalıştığını ifade etti. Hukukun işlememesi nedeniyle suç-ceza dengesinin bozulduğunu, suça sürüklenen çocukların ise “toplumsal öfkenin hedefi” haline getirildiğini vurguladı. Bir annenin evladını kaybetmesi üzerinden toplumda yaratılan duygusal manipölasyonla, asıl sorumluların değil çocukların suçlu ilan edilmeye çalışıldığını belirtti.

İktidarın son dönemde hazırladığı yargı paketlerinde yine “aile” kavramının politik bir araç olarak kullanıldığı; atanmış cinsiyetinden farklı cinsiyet kimliğine sahip çocukların hedef gösterildiği, akran zorbalığının engellenemediği belirtildi.

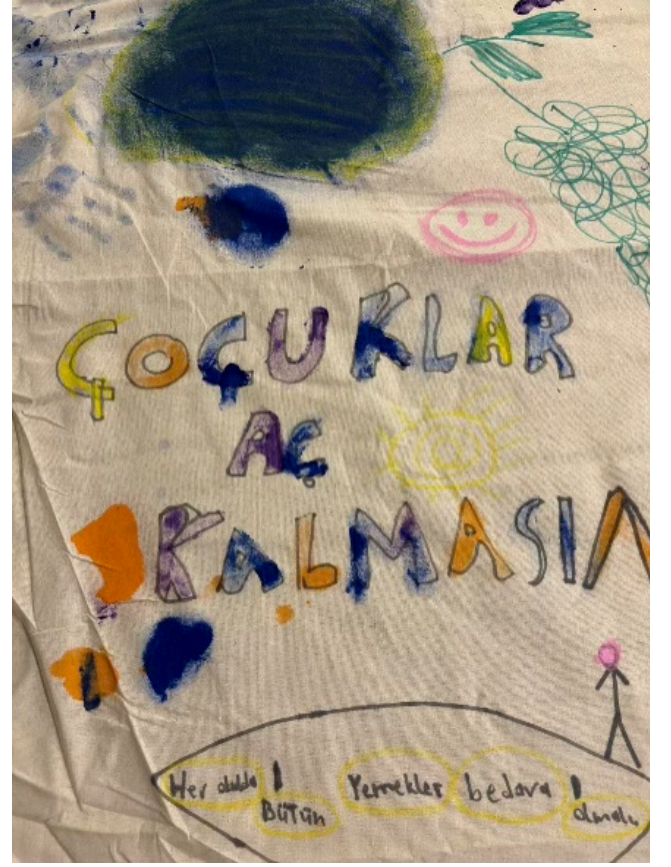
Kadıköy İlçe Örgütü ile Çocuk Atölyesi:

Çocukların Sesiyle Eşit Geleceğe!

Çocuk Hakları Komisyonu olarak TİP Kadıköy İlçe Örgütü ile birlikte özel bir atölye gerçekleştirildi. 4-10 yaş arası 10 çocukla “Okullarda 1 Öğün Ücretsiz Yemek Hakkı” konusu eğlenceli aktiviteler eşliğinde konuşuldu. Hem ebeveynler hem de çocukların dahil olduğu tanışma çemberi ve beden perküsyonu etkinliklerinde grubun birbiriyle uyumlanması sağlandı. Atölye yürütücüsü, dünya mutfaklarından menüler okuyarak çocuklardan hangi ülkeye ait olduğunu tahmin etmelerini istedi. Yemeklerden yola çıkarak farklı kültürler hakkında sohbet edildi. Sevdikleri ve sağlıklı yemekler üzerine konuşan çocuklar, ardından kampanya posterimiz üzerinden “Çocukların hakkı, devletin görevi” ve “Çocuklar aç kalmasın” mesajları tartışıldı.

Katılımcıların “Okulda 1 öğün ücretsiz yemek verilmesinin eşitliği sağlayacağı, bazı çocukların istediklerini ve/veya ihtiyaç duyduklarını yiyememesinin haksızlık olduğu” gibi değerlendirmeleri çocukların farkındalıklarını ve adalet duygularını ortaya koyması açısından oldukça anlamlıydı. Atölyenin sonunda çocuklar, hayal ettikleri okul yemeklerini kumaş üzerine çizdiler ve kampanyamıza dair mesajlar yazdılar. Renkli uçurtma ve balonlarla oynadığımız çember oyunuyla 2 saat süren atölye sonlandırıldı.

Her çocuğun tok karnına, eşit şartlarda eğitim hakkını savunmaya devam edeceğiz!

Ataşehir İlçe Örgütü ile Çocuk Atölyesi:

Ataşehir İlçe örgütümüz, “Çocuklarla Bilim Atölyesi” etkinliğinin ilkini başarıyla gerçekleştirdi. 1 Mayıs İrtibat Bürosu’nda, profesyonel bir eğitmenin rehberliğinde düzenlenen atölyede 22 minik katılımcımızla birlikte Resim Yapan Robot çalışması yapıldı.

Çocukların hem eğlenerek hem de öğrenerek keyifli vakit geçirdiği bu etkinlik, bilim ve teknolojiye olan ilgilerini artırdı. Yoğun ilgi gören atölyelerin devamını getirmek için şimdiden hazırlıklara başladık.

ÇOCUK HAKLARI TOPLUMUN SORUMLULUĞU DEVLETİN GÖREVİ

Yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenme, temiz içme suyuna erişim ve ücretsiz sağlık hizmetleri her çocuğun doğuştan sahip olduğu temel insan haklarıdır. Bu haklar lütuf değil, devletin eksiksiz biçimde güvence altına almakla yükümlü olduğu yaşamsal ihtiyaçlardır. Çocukların onurlu yaşamı, yoksul ya da varıl olmalarıyla belirlenemez. Her çocuk, temel insan haklarına sahip olduğu onurlu bir yaşamı hak eder.

Çocukların haklarını savunmak toplumun sorumluluğudur ve bunları hayata geçirmek devletin görevidir. Ancak bugün devlet, çocukların barınma ve beslenme gibi en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamamaktadır. **Bugün Dünya Çocuk Hakları gününde her çocuk için en az bir öğün ücretsiz, sağlıklı okul yemeği hakkında başlayarak çocuklar için onurlu bir yaşam için mücadele edelim. Çocuklar ancak savaşın, sömürünün, yoksulluğun ortadan kalktığı ve adil, eşitlikçi bir dünyada gerçekten onurlu yaşayabilir.**

Devlet Okullarında Çocuklara Bir Öğün Ücretsiz, Yeterli ve Sağlıklı Yemek

Çocukların dengeli beslenmesi onların fiziksel ve zihinsel gelişmeleri için olduğu kadar sosyal ve duygusal gelişimleri için de son derece önemlidir.

Yoksulluk giderek artmakta, çocuklar temel beslenme hakkına erişimden yoksun kalmaktadır. Yetersiz ve dengesiz beslenen öğrencilerin algılama, dikkat ve öğrenme becerilerini düşmekte, davranış sorunları, okul devamsızlığı ve başarısızlığı ile okuldan kopma oranı hızla artmaktadır. Sağlıklı ve yeterli besine ulaşamama, çocukların sağlıklı büyüme ve gelişme hakkının bir ihlalidir.

Sağlıklı bir yaşam için yeterli miktarda güvenli ve besleyici gıdaya düzenli erişimin sağlanması çocukların zihinsel kapasiteleri ile akademik başarılarını yükseltir. Yetişkinliklerinde şeker, diyabet, obezite, kalp damar hastalıklarına yakalanma riskini azaltır. Çocuk sağlığını koruyucu önlemler almak, yakın gelecekte sadece sosyal değil ekonomik fayda da sağlayacak bir kamu politikasıdır.

Yoksulluğun eğitimde eşitsizliğe dönüşmesini engellemek, çocukların ücretsiz, yeterli ve sağlıklı beslenmelerini sağlamak sosyal devletin temel sorumluluğudur. Türkiye’de çocukların önemli bir bölümünün günlük beslenme ihtiyacını karşılayamadan büyümesi, yalnızca bir ekonomik kriz olarak ele alınamaz. İktidarın sermayedarlara sağladığı teşvikler ve vergi aflarından vazgeçilerek dahi çocukların gereksinim duyduğu bir öğün sağlıklı yemek için kaynak yaratılabilir.

Dünya genelinde pek çok ülkede okullarda ücretsiz bir öğün yemek uygulaması bir kamu politikası standardıdır. Türkiye Cumhuriyeti, devlet okullarında bir öğün yemek sunabilecek güce ve ekonomiye sahip bir ülkedir. Bütçenin %1,5'i ile tüm devlet okullarında ücretsiz ve sağlıklı yemek vermek mümkündür ve ülkemizdeki tüm çocuklar bunu hak etmektedir.

Ücretsiz okul yemeği gibi sosyal destek programları bir yardım olarak değil, çocukların sağlıklı gelişimlerinin sağlanması ile toplumsal adalet ve eğitimde fırsat eşitliği için sunulması gereken hak temelli bir kamu politikasıdır. Devlet, ekonomi politikalarını belirlerken çocukların üstün yararı ilkesine dayalı sosyal hakları temel almalıdır.

Milletvekillerinin 100 TL'ye etli sulu yemek yediği Meclis'te çocukların sağlıklı beslenmesi ve sağlıklı yaşaması dönemsel bir bütçe konusu olarak tartışılmaz. Okullarda tüm çocuklara ücretsiz, yeterli ve sağlıklı bir öğün yemek sağlamak bir maddi kaynak meselesi değil, çocukların yoksulluğu ve açlığını çözecek politikaları gündemine almayan iktidarın siyasal bir tercihidir.

Çocuk Hakları Komisyonu

MESEM'lerde YAŞAMINI YİTİREN ÇOCUKLARI UNUTMAYACAĞIZ

MESEM kapsamında istihdam edilen 9, 10 ve 11. sınıf öğrencilerine asgari ücretin üçte biri oranında, 12. sınıf öğrencilerine ise asgari ücretin yarısına denk gelen bir ücret ödenmektedir. Bu ödemeler işletmeler tarafından yapılmakta, ancak tutarların tamamı kamu tarafından İşsizlik Fonu aracılığıyla işletmelere geri aktarılmaktadır. Aynı şekilde, çocuk işçilerin sigorta primleri de kamu kaynaklarından karşılanmaktadır.

MESEM çerçevesinde çocuklar ağır iş koşullarında, iş sağlığı ve güvenliği açısından riskli işlerde çalıştırılmaktadır. Bu koşullarda çalışmak çocukların sadece fiziksel güvenliklerini değil sosyal, duygusal gelişimleri için de ciddi tehlikeler doğurmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği konusunda uzman olmayan koordinatör öğretmenlere verilen sorumlulukların etkin biçimde yerine getirilememesi ise çocukların sağlığını ve hatta yaşam hakkını doğrudan tehdit eder hale gelmektedir. Ve ne yazık ki bu tehdit İSİG Meclisi'nin verilerine göre 2013 ile 2024 yılları arasında en az 689 çocuğun çalışırken yaşamını yitirmesine neden olmuştur.

Tüm çocuklar sağlıklı, güvenli, onurlu bir yaşamı hak ediyor. Her geçen gün yoksullaştırılan toplumun sadece çocuklukları değil gelecekleri, yaşamları çalınan çocuklarının katillerinin cezalandırılması, başka çocukların iş cinayetlerinde öldürülmemesi ve çocukların hak ettikleri çocukluğu yaşayabilmeleri için mücadele edeceğiz.

Mesem kapsamındaki iş cinayetlerinde yaşamını yitiren tüm çocukların anısını yaşatacağız:

Alperen Enes Ural

17 yaşındaydı. Manisa Soma'da çıraklık yaptığı iş yerinde doğal gaz borusu döşerken 2'nci kattan düşerek yaşamını yitirdi.

Alperen Karaçengel

16 yaşındaydı. Tuzla'da çalıştığı işyerinde yangınla sonuçlanan kazada yaşamını yitirdi.

Alperen Kocayavuz

15 yaşındaydı. Ankara'da inşaat sahasında 6. kattan düşerek yaşamını yitirdi.

Arda Tonbul

14 yaşındaydı. Metal atölyesinde bir iş makinasına sıkışarak yaşamını yitirdi.

Alperen Uygun

16 yaşındaydı. Türkiye'nin ilk MESEM projeli okulu olarak açılan Rüştü Kazım Yücelen Mesleki Eğitim Merkezinde öğrenim gören Alperen Uygun, proje kapsamında stajyer olduğu asansör firması aracılığıyla çalıştığı inşaatda 3. kattan asansör boşluğuna düşerek yaşamını yitirdi.

Eren Dağ

16 yaşındaydı. Tarla çalışırken elektrik kazasında yaşamını yitirdi.

Erol Can Yavuz

15 yaşındaydı. Kütahya'da, staj gördüğü atölyede üzerine sunta blokları devrilmesi sonucu yaşamını yitirdi.

Nursefa Samur

14 yaşındaydı. Ağrı'nın Aşkale köyünde tarım işçiliği yapan ailesiyle birlikte ayçiçeği hasadına gittiğinde, traktöre bağlı biçerdöverin altında kalarak yaşamını yitirdi.

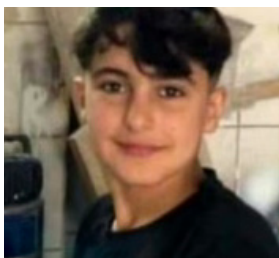
Murat Can Eryılmaz

17 yaşındaydı. Kilis'te çalıştığı inşaatın sekizinci katından düştü. Yetmiş iki gün yaşam mücadelesi verdikten sonra yaşamını yitirdi.

Ömer Çakar

15 yaşındaydı. Diyarbakır'da klima montajı için götürüldüğü sitede iş güvenliği olmadan çalıştırıldığı çatı katından düşerek yaşamını yitirdi.

Ömer Girgin

15 yaşındaydı. Kocaeli'nde 5 gün önce işe başladığı bir boya atölyesinde üşüdüğü için sobayı yakmak istedi. Döktüğü tinerin parlaması sonucu yanarak yaşamını yitirdi.

Şerafettin Başarır

15 yaşındaydı. Çanakkale'nin Lapseki ilçesine bağlı Kangırlı köyünde çalıştığı iş yerinde meydana gelen patlama sonucu ağır yaralandı. 10 günlük yaşam mücadelesinin ardından yaşamını yitirdi.

Ulaş Dumlu

17 yaşındaydı. Konya'da arıza gidermek amacıyla gittiği fabrikada elektrik direğinden arıtma havuzuna düşerek yaşamını yitirdi.

Yiğit Zamanış

17 yaşındaydı. İstanbul'da inşaatta vinçten üzerine malzeme düşmesi sonucu yaşamını yitirdi.

Zekai Dikici

16 yaşındaydı. Manisa'da, mesai saatlerinin dışında çalıştığı inşaatın beşinci katından düşerek yaşamını yitirdi.

MESEM kapsamında çalıştırılırken yaşamını yitiren çocukların hesabını sormak ve iş cinayetlerine dikkat çekmek amacıyla yürütülen mücadelenin hedef alındığı bir dönemde, bu alandaki gerçekler kamuoyundan gizlenemez. Bu kapsamda, meslek lisesinde görev yapan bir öğretmenin MESEM sistemine ilişkin değerlendirmelerine yer veriyoruz:

Öğrencilerin iş yerlerinde yaşadığı uzun çalışma saatleri, düşük ücretler ve iş kazaları gibi riskleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mavi (55): Kurumsal olmayan işyerleri maalesef uzun saatler çalıştırıyor, 25 yıldır bu okullarda görev yapıyorum. Çırak usta ile birlikte aynı saatlere kadar çalışıyor. Sektörlere göre de çalışma düzeni değişiyor. Özellikle kurumsal şirketler bu yasal prosedürlere uyuyor. Burada da şöyle bir düzen var. Çocukların bazıları daha yüksek fiyata çalışıyor, işten çıkmıyor veya işyerleriyle

farklı bir bağ oluşturuyor. Bazen ne kadar maaş alıyorsun diyorum. 30 bin diyor, o işyerinden çıkmam diyor. Bu gençlerin çoğunun ailesi sadece çırak değil işyerine para kazanıp eve katkıda bulunsun beklentisi var. Çocuk bunu biliyor MESEM'e gelen genç kendini öğrenci gibi görmüyor. Aslında okula zorunluluktan geliyor.

MESEM modeli kapsamında öğrencilerin okulda aldıkları eğitimin niteliğini nasıl görüyorsunuz?

Mavi (55): Okulda aldığı eğitim teorik daha çok, sınıflar kalabalık olunca uygulama yapmak zor. Ve son yıllarda öğrenci sayısı artınca nitelik düştü ayrıca dersler de değişti. Güzel işletme toplam kalite girişimcilik vs dersler vardı onlar kaldırıldı.

MESEM sisteminde çocuk işçiliğine dönüşen uygulamaların önlenmesi için sizce hangi yapısal değişiklikler yapılmalı?

Mavi (55): Eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlar kanımca, gençler üniversite mezunu olup kendi alanlarında işsiz kalınca kısa yoldan meslek sahibi olmanın yolunu arıyorlar. Ayrıca yeterli meslek lisesi, teknoloji Lisesi gibi okullar olsa orta dereceli bu kadar yoğun çıraklık sistemi talep görmez.

Öğretmen olarak sizin bu sistem içinde yaşadığınız güçlükler neler?

Mavi (55): Öğrencilerin eğitimden nefret etmesi, sınıfların çok kalabalık olması, çocuğun ben mesleğimi seçtim artık ne işim var okulda sorusuyla okula gelmesi, saygısız öğrenci hareketleri, davranış bozuklukları, eğitimin ve eğitimli kişilerin bir aşağılanma hareketleri

KASIM-ARALIK AYLARINDA YAZILI MEDYADA YER ALAN ÇOCUK HABERLERİ

11.11.2025 / <https://bianet.org/>

11 yaşındaki otizmlili Veysel Bilen'in c*ns*z bedenine ulaşıldı

Elazığ'da 5 Kasım'da öğle saatlerinde evden çıkan otizmlili Veysel Bilen, geri dönmedi. Ailesi ve mahalleli, aramalarından sonuç alamayınca, durumu 112 Acil Çağrı Merkezi'ne bildirdi. İhbarla bölgeye AFAD, Polis Arama Kurtarma, Jandarma Arama Kurtarma ve UMKE ekipleri sevk edildi. Daha önce de birkaç kez evden uzaklaştığı ve suyu sevdiği bildirilen Bilen'i arayan ekipler, özellikle sulama kanalları çevresi ile ormanlarda çalışmalarını yoğunlaştırdı. Bilen'in cansız bedeni Bingöl kara yolu üzerindeki bir arıtma tesisinin yakınında bulundu.

12.11.2025 / <https://bianet.org/>

Ağrı'da tutuklu çocuğa c*ns*l şiddet tehdidi

Patnos L Tipi Kapalı Hapishanesi'nde tutuklu bulunan 17 yaşındaki lise öğrencisinin hapishane müdürü tarafından "Seni erkeklerin koğuşuna götürürüm" şeklinde tehdit edilmesi meclis gündemine taşındı.

01.12.2025 / <https://bianet.org/>

Bu yılın 85'inci çocuk işçi *l*mü

Batman'ın Gercüş ilçesinde tarlada çalıştırılan 9 yaşındaki çocuk işçi İsa Şimşek, traktör çarpması sonucu yaşamını yitirdi.

05.12.2025 / <https://www.gzt.com/>

Ankara’da yıllarca kümeste tutulan...

Ankara’da çocuk istismarı şüphesi taşıyan bir olay, komşuların ihbarı üzerine gün yüzüne çıktı. Belden aşağısı engelli olduğu belirtilen 11 yaşındaki çocuğun, yıllarca amcası tarafından güvercin kümesinde yaşamak zorunda bırakıldığı iddia edildi. Olayın ortaya çıkmasıyla birlikte başkentte geniş çaplı bir tepki oluştu.

08.12.2025 / <https://t24.com.tr/>

10 yaşındaki çocuk toprağa g*m*lü halde bulundu

Hatay’da 2 gündür kayıp olarak aranan Suriye uyruklu Amir A. (10), Reyhanlı Baraj Gölü yakınlarında başından yaralı ve vücudunun bir kısmı toprağa gömülü, üzerine de taş konulmuş halde bulundu. Amir A. hastaneye kaldırılırken, en son birlikte görüldüğü dayısı M.E. ise tutuklandı.

11.12.2025 / <https://kartalgazetesi.com/>

Pendik’te yangın faciası: 3 çocuk hayatını kaybetti, 1 çocuk ağır yaralı

Pendik’te iki katlı bir binanın giriş katında çıkan yangın, büyük bir aile dramına dönüştü. Henüz belirlenemeyen nedenle başlayan yangında 4 çocuk evde mahsur kaldı. Hastaneye kaldırılan çocuklardan üçü kurtarılamazken, bir çocuğun yoğun bakımdaki tedavisi sürüyor.

17.12.2025 / <https://www.cumhuriyet.com.tr/>

16 yaşındaki çocuk evde başından v*r*lmüş halde bulundu

Kocaeli’nin Körfez ilçesinde, 16 yaşındaki genç kız evde başından vurulmuş halde bulundu. Sağlık ekiplerinin tüm müdahalelerine rağmen genç, hayatını kaybetti.

19.12.2025 / <https://bianet.org/>

Urfa Adil Bucak Çocuk Evleri’nde çocuklara şiddet ve tehdit

Urfa Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü’ne bağlı Adil Bucak Çocuk Evleri’nde kalan üç çocuk, “kurum ablaları” diye bilinen personeller, öğretmenler ve güvenlik görevlileri tarafından fiziksel ve sözlü şiddete maruz bırakıldı. Çocukların kurumdan kaçarak bir psikolojik danışmanlık merkezine başvurup durumu anlatması üzerine emniyet, olaya ilişkin soruşturma başlattı. Ayrıca, hastane muayenesi sonrası çocuklar için darp raporu hazırlandı.

ÇOCUK İHMALİ, İSTİSMARI VE SÖMÜRÜSÜNDE BAŞVURU MEKANİZMALARI

Bir çocuğun güvende olmaması ihtimali varsa, şüphe etmek ve bildirmek yeterlidir. Kesin kanıt beklemek gerekmez. Bildirim yapmak bir ihbar değil, çocuğu korumaya yönelik yasal ve vicdani bir sorumluluktur.

HANGİ DURUMLARDA BAŞVURULMALI?

- Fiziksel, duygusal veya cinsel istismar şüphesi
- İhmal (beslenme, barınma, sağlık, eğitimden yoksun bırakma)
- Çocuk işçiliği ve sömürü
- Şiddete tanıklık etme
- Hayati risk veya acil tehlike

NEREYE BAŞVURABİLİRSİNİZ?

112 – Acil Çağrı Merkezi

- Hayati tehlike, devam eden şiddet veya cinsel istismar durumlarında
- En hızlı müdahale için
- Polis, sağlık ve sosyal hizmetler eş zamanlı devreye girer

ALO 183 – Sosyal Destek Hattı (7/24)

- Çocuk istismarı, ihmali ve aile içi şiddet bildirimleri için
- Ücretsiz ve gizli
- Sosyal hizmet uzmanları tarafından değerlendirme yapılır

155 – Polis İhbar Hattı

- Acil olmayan ancak suç şüphesi içeren durumlarda
- Çocuk işçiliği, şiddet ve ihmal bildirimleri için

Cumhuriyet Savcılıkları

- Cinsel istismar, ağır ihmal ve suç şüphesi durumlarında
- Herkes başvurabilir, mağdur yakını olmak gerekmez
- Savcılıklar re'sen soruşturma başlatabilir

Aile ve Sosyal Hizmetler İl / İlçe Müdürlükleri

- Sosyal inceleme ve risk değerlendirmesi
- Koruma tedbirleri ve psikososyal destek
- Çocuğun güvenliğinin sağlanması

UNUTMAYIN!

- Bildirim yapan kişinin kimliği gizli tutulur
- Bildirim yapmak cezai sorumluluk doğurmaz
- Geç kalınan her durum çocuğun zarar görme riskini artırır

Çocuğu korumak herkesin sorumluluğudur.

ÇOCUKLARA SORDUK

20 KASIM DÜNYA ÇOCUK HAKLARI GÜNÜ

1) Adınız Soyadınız - Yaşınız - Yaşadığınız İl-İlçe?

Özgür Barış / 8 / Ataşehir

Kerem Baylan / 6 / Didim

Elma Çekirdeği / 8 / İstanbul

2) Çocuk haklarını biliyor musun? Evde ya da okulda hangi hakların olduğunu öğrendin?

Özgür Barış: Ev de yemek yeme, uyuma, temizlenmeye hakkım var. Okulda öğrenmeye, okumaya, korunmaya hakkım var.

Kerem Baylan: Biliyorum, anaokulunda çocuk hakları gününü kutlamıştık geçen sene. Konuşma ve düşüncelerimi söyleme hakkı. Bedenimi koruma hakkı.

Elma Çekirdeği: Evet - Evde oyuncaklarımla oynama hakkım var. Okulda arkadaşlarımla oynama hakkım var.

3) Sence yaşadığın mahallede şehirde insanlar çocuk haklarını biliyor mu? Nasıl bir mahallede, şehirde yaşamak isterdin?

Özgür Barış: Bence biliyorlar, herkesin birbirine saygılı davrandığı bir şehir de yaşamak isterdim.

Kerem Baylan: Bence bilmiyorlar çünkü biz okulda öğrendik.

Elma Çekirdeği: Evet. Ben yaşadığım yeri seviyorum. Bütün çocukların güzel evleri olsun isterdim.

4) Sence okulda öğretmenler çocuk haklarına uygun davranıyor mu? Örnek verir misin?

Özgür Barış: Okulumdan ve öğretmenlerimden memnunum. Çocuk haklarına uygun davranıyorlar.

Kerem Baylan: Hayır bazen öğretmenler sürekli sus yerinden kalkma yaramazlık yapma diyor. Oysa ben çocuğum. Bazen hareket etmeye ihtiyacım var.

Elma Çekirdeği: Evet. Öğretmenlerim bana kibar davranıyor. Bağırıyorlar. Okulumu seviyorum.

5) Bu ülkeyi sen yönetseydin çocuklar için nasıl bir ülke olsun isterdin?

Özgür Barış: Kimsenin çocuklara, hayvanlara ve birbirine kötü davranmamasını isterdim. Aksi durumda 10 tl para cezası keserdim.

Kerem Baylan: Daha güzel okullar yapardım. Çocukların daha özgür olduğu okullar. Ve daha eğlenceli. Daha az ödev ve daha çok serbest zaman. Ve okullarda piyano ya da basket gibi şeyler de olmalı.

Elma Çekirdeği: Herkesin evi olsun isterdim. Okullarda bedava yemek olsun isterdim.

ÇOCUK YARGILANIYOR, DÜZEN AKLANIYOR

Mehmet Karaosmanoğlu

Bugünlerde sosyal medyada, kahvehanelerde ve burjuva basınının manşetlerinde kopan bir gürültü var. Esenyurt'ta veya başka bir yoksul mahallede bir çocuk cinayet işlediğinde, bir güruh avazı çıktığı kadar bağırıyor: “Yaş indirimini kaldırın! Yetişkin gibi yargılayın! Çocuk demeyin, canavar bunlar!”

Peki bu öfke kime? Bu kitleler, neden 13 yaşındaki çocuğu pres makinesinde öldüren patron karşısında sessizliğe gömülüyor? Suçun kökenini (açlığı, yoksulluğu) görmek istemeyenler, sadece suçun sonucunu (örneğin bıçak tutan bir çocuğu) gözlerinin önünden süpürmek istemektedirler.

2017-2021 arasında yaklaşık 2,4 milyon çocuk “güvenlik birimlerine” getirilmiş. 2024'te (sadece bir yılda) bu sayı 665 bini aşmış. (Gökçer Tahincioğlu, “628 bin 809 suç, 483 bin 16 çocuk”, Oksijen Gazetesi, 12-18 Aralık 2025, s. 33). Son yıllarda çocukların karıştığı cinayet sayısındaki patlama özellikle dikkat çekici. 2015 yılında 549 olan çocuk cinayeti vakası, 2024 yılına gelindiğinde yüzde 131 artışla 1.270'e fırlamıştır.

Burakamı kavramak zorundayız: Yılda 1.270 çocuk cinayet işliyor veya cinayete karışıyor. Bu, günde ortalama 3-4 çocuğun birini öldürdüğü anlamına gelir. Bu istatistik, bir “asayiş sorunu” değil, fiili bir iç savaşı işaret eder. Yoksul mahallelerde, geleceksiz bırakılan, açlıkla terbiye edilen ve şiddet sarmalına terk edilen bir nesil, öfkesini birbirine yöneltmektedir. Burjuvazinin “büyüme rakamları” ile övündüğü yıllarda (2015-2024), çocukların birbirini öldürme oranı iki kattan fazla artmıştır.

Çocukların karıştığı olayların önemli bir kısmının (%16,6) hırsızlık olması da dikkat çekicidir. Burjuva hukuku, hırsızlık yapan çocuğu “suçlu” ilan edip cezalandırmaktadır. Ama sınıfsal çıkarlarına dokunduğu için şu soruyu sormaz: Bu çocuklar neden çalmaktadır?

Bu sorunun cevabı bu ülkenin mutfaklarındaki yangında gizlidir. Veriler ortadadır: “Türkiye’de 15 yaş altı her 3 çocuktan 1’i (5.7 milyon çocuk) açlık çekiyor. 4.1 milyon çocuk günde bir öğün bile et yiyemiyor.” (Nurcan Baysal, “Milyonlarca “sofrasız çocuk” yetersiz ve sağlıklı besleniyor”, Oksijen Gazetesi, 10-16 Ekim 2026).

5,7 milyon çocuğun yatağa aç girdiği bir ülkede, mülkiyet hayatta kalmanın önündeki bir engeldir. Sermaye sınıfı, düşük ücretlerle, (tek el kârlarından kaynaklanan) enflasyonla, vergilerle, cezalar, yüksek faizlerle halkın sofrasındaki ekmeği çalarken, aç kalan çocuğun marketten çaldığı bisküvi “suç” sayılmaktadır. Hırsızlık vakalarındaki patlama, biyolojik bir yıkımla karşı karşıya kalan bir neslin hayatta kalma refleksidir. Suç, açlığın “kanun dışı” ilan edilmiş halidir.

Veriler 2024 yılında 483 bin “suça sürüklenen” (edilgen bir kategori, peki suça sürükleyen kim?) çocuktan bahsediyor. Peki “suç işlemeyen” yoksul çocukları ne bekliyor? Onlar kurtulmuş mudur? Hayır. Sistem onları hapishaneye göndermiyorsa, “ucuz işgücü” olarak fabrikalara sürmektedir.

Bir yanda suç istatistikleri artarken, diğer yanda devlet eliyle yürütülen MESEM projesi kapsamında 1,5 milyon çocuk sanayide kölelik koşullarında çalıştırılmaktadır. “Son 12 yılda en az 770 çocuk çalışırken öldü... MESEM kapsamında çocuklar haftanın 4 günü sanayide sömürülüyor.” (Nurcan Baysal, Oksijen Gazetesi, 21-27 Kasım 2025).

Devletin yoksul çocukla kurduğu ilişki artık sadece iki kurum üzerinden yürümektedir: Hapishane ve MESEM.

Okul yapamayan, kreş açamayan, çocuğuna süt veremeyen düzen; hapishane yaparak “güvenlik” sağladığını iddia etmektedir. Siz, 5.7 milyon çocuğu aç bıraktığınız, babasını asgari ücretle köleleştirdiğiniz, eğitimden koparıp sokağa attığınız bir çocuğu hapse atarak neyi çözeceksiniz?

Çocuk suçluluğundaki artış, cezaların azlığından değil, yoksulluğun derinliğinden kaynaklanmaktadır. 2024-2025 döneminde çocuklara yönelik infaz düzenlemeleri sertleştirilmiş, ancak suç oranları düşmemiştir. Aksine, cinayet %131, uyuşturucu %119 artmıştır. (CHP Çocuk Raporu / Adalet Bakanlığı Verileri). Demek ki sorun “cezasızlık” değil, “geleceksizlik”tir.

“Cezasızlık algısı” aslında büyük bir yalandır. Türkiye’de cezasızlık, sokaktaki yoksul çocuk için değil, Soma’da işçileri öldüren, depremde çürük bina yapan, vergilerini sıfırlatan sermaye sınıfı için geçerlidir.

Bugün sokaklarda suç işleyen her çocuk, aslında işçi sınıfının örgütsüzlüğünün, dağınıklığının ve sessizliğinin kanlı bir faturasıdır. Biz sustukça çocuklarımız çürümekte, biz boyun eğdikçe onlar suça sürüklenmektedir. Bu gidişatı durduracak olan, merhamet veya reform değil; işçi sınıfının ayağa kalkıp düzeni kökünden söküp atacağı devrimci eylemdir.

MESLEKİ EĞİTİM ADI ALTINDA ÇOCUKLUĞUN GASPI

Tanyel Süzer

Milli Eğitim Bakanlığı'nın "Mesleki ve Teknik Eğitim Politika Belgesi" başlıklı düzenlemeleri, eğitim reformu gibi sunulsa da gerçekte çocukların eğitim hakkını ve güvenliğini tehdit eden bir sistemin habercisidir. Meslek okullarının yaş barajını düşürmek, organize sanayi bölgelerinde pansiyonlu okullar açmak ve eğitimi doğrudan şirketlerin ihtiyaçlarına göre şekillendirmek, devletin eğitim sorumluluğundan çekilmesi ve çocuk emeğinin kurumsallaştırılması anlamına gelmektedir.

Erken yaşta meslek eğitimi, bir çocuğun geleceğini ipotek altına alabilir. 7 ve 8. sınıf öğrencilerine yönelik “Zanaat Atölyeleri” ve meslek ortaokullarının yaygınlaştırılması, henüz temel eğitimlerini tamamlamayan çocukları iş gücüne hazırlama amacı taşımaktadır. Çocukların zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimleri henüz tamamlanmamışken yoğun fiziksel güç gerektiren bir mesleğe yönlendirilmeleri, eğitim hakkının daraltılması ve erken yaşta işgücüne dahil edilmeleri normleştirilmemelidir.

Politika yapıcılar, kendi çocuklarını yıllık ücreti milyon liralara bulan özel okullarda okuturken; toplumun geniş kesimlerini ise yerleşim bölgelerinde başka seçenek bırakılmadan açılan İmam Hatip liselerine ya da asgari ücretin üçte biri kadar gelir getirerek aile bütçesine katkı sağlaması beklenen meslek liselerine mahkûm etmektedir. Bu politikalar, çocukların potansiyellerini keşfetmelerini, geliştirmelerini ve geleceğe dair seçeneklerini kısıtlamakta, toplumsal hareketliliği engellemekte ve sınıfsal yapıyı, ayrımı pekiştirmektedir. Akademik eğitimden kopan çocuklar, erken yaşlarda çalışmak zorunda kaldıkları dar bir alanda hayatlarının geri kalanında çalışmaya mahkum olacaktır.

Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB) pansiyonlu meslek okullarının kurulması çocukların güvenliğini yok saymak demektir. Okulların bile zorbalık, şiddet ve istismar vakalarını önlemekte yetersiz kaldığı bir ülkede, sanayi tesislerinin ortasında yurtlarda kalan çocukların nasıl korunacağı sorusunun yanıtı, dile getirilemeyecek kadar ürkütücüdür. Cemaat yurtlarında kız çocukların yanarak, bakım evlerindeki özel gereksinimli çocukların boğularak can vermesini önleyemeyen, 40 oğlan çocuğa cinsel istismarda bulunan failleri “bir defadan bir şey olmaz” diyerek aklamaya çalışan iktidarın, binlerce yetişkinin ağır işlerde çalıştığı sanayi bölgelerinde çocukların güvenliğini sağlaması beklenemez.

Pansiyonlar ve yurtlar, yeterli denetim mekanizması olmadığında fiziksel, duygusal ve cinsel istismara açık ortamlara dönüşebilmektedir. OSB’lerde çocuklar aileleriyle sık görüşemeyecekleri, sosyal destek ağlarından koparılacakları ve herhangi bir mağduriyette yardım arama imkanları kısıtlı olacağından risklerin daha da artacağı açıktır. İşyerlerinde uğrayabilecekleri hak ihlalleri, ayrımcılık, sömürü ve güvensiz çalışma koşulları karşısında çocukların seslerini duyurmaları neredeyse imkansız hale gelecektir.

Milli Eğitim’in “eğitimin her adımında sektörle iş birliği” söylemi, gerçekte eğitim sisteminin şirketlerin ihtiyaçlarına göre yeniden tasarlanması anlamına gelmektedir. Okulların yönetiminin özel sektöre devredilmesi, müfredatın şirketlerin iş kollarına göre belirlenmesi ve staj programlarının ucuz işgücü kaynağına dönüştürülmesi, eğitimin kamusal niteliğini ortadan kaldırmaktadır.

Bu model, çocukları birer vatandaş ya da birey olarak değil, patronların ihtiyaç duyduğu “vasıflı ucuz işgücü” olarak görmektedir. Devlet, çocuklara nitelikli, çok yönlü ve eleştirel bir eğitim sunma sorumluluğunu terk ederek,

onları piyasanın insafına bırakmaktadır. Bu durum, eğitimin temel amacının birey yetiştirmek değil, ekonomik sistemin ihtiyaçlarını karşılamak olduğu bir anlayışın ürünüdür. Zira bugün ülkenin yaşadığı yoksulluk çocukların oyun, eğlenme hakkını hali hazırda ellerinden almışken, erken yaşta meslek eğitimi de çocuk işçiliğinin yeni yüzü olmuştur.

MESEM olarak kısaltılan Mesleki Eğitim Merkezlerinin yaygınlaştırılması, çocukların okul çağında iş yerlerinde çalıştırılmasının yasal ve meşru bir zemine oturtulması girişimidir. Bu merkezler aracılığıyla çocuklar, eğitim adı altında ücretsiz ya da düşük ücretle çalıştırılmakta, iş güvenliği standartlarından yoksun ortamlarda risk altında bırakılmaktadır. Kamuoyuna yansıyan haberlere göre, 2025 yılında 86 çocuğun iş ortamında çalışırken hayatını kaybetmesi bu riskin gerçekliğini gözler önüne sermektedir. Oysa uluslararası sözleşmeler ve çocuk hakları mevzuatı, çocukların eğitim hakkını güvence altına alırken, onları çalışma hayatından korumayı da güvence altına almaktadır.

Çocuklar, patronların kârına hizmet edecek ucuz işgücü değil, hakları korunan, potansiyelleri desteklenen ve gelecekleri güvence altına alınması gereken bireylerdir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın mesleki eğitim politikaları, çocukların eğitim, gelişim ve güvenlik haklarını açık bir şekilde tehdit etmektedir.

Cemaatler ve şirketlerin güdümündeki Milli Eğitim Bakanlığı'nın uygulamaya soktuğu bu politikalar geri çekilmelidir. Devlet, eğitim sorumluluğunu özel sektöre devretmek yerine, çocuklar için nitelikli, güvenli ve tüm çocuklara, bir öğün ücretsiz, yeterli ve sağlıklı ücretsiz yemek gibi eşit fırsatlar sunan kamusal bir eğitim sistemini oluşturmalıdır. Eğitim politikaları çocuk hakları, bilimsellik, laiklik ve eşitlik gibi temel ilkelere hareketle şekillendirilmelidir.

ÜCRETSİZ OKUL YEMEĞİ VE İÇME SUYU HAKKI

Serkan Yıldırım

Ücretsiz Okul Yemeği ve İçme Suyu Hakkı Nedir?

Sağlıklı beslenme ve içme suyu tartışmasız en temel insan hakkıdır. Gıdanın hak temelli bir bakış açısıyla tüm vatandaşlar için sağlıklı ve yeterli düzeyde sağlanması devletin ana yükümlülüklerindendir. Çocuklar özelinde konuya bakıldığında ruhsal ve bedensel gelişim açısından sağlıklı ve düzenli beslenmenin ne derece önemli olduğu yadsınamaz.

Bu sebeptendir ki ülkemizin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ile çocukların sağlıklı büyüme ve gelişmeleri için beslenme ve içilebilir suya ulaşım hakları güvence altına alınmıştır.

Çocukların sağlıklı beslenme ve içme suyuna ulaşımını önemseyen ve güvence altına alan bu yaklaşımın temelinde sağlıklı çocukların sağlıklı toplum oluşturmak için kaçınılmaz zorunluluk olduğu gerçeği bulunur.

Özellikle yoksulluğun yaygınlaştığı ve derinleştiği ülkemizde sağlıklı ve yeterli gıda ile içilebilir temiz suya ulaşım giderek büyüyen bir sorun haline gelmiş, toplumun en kırılgan kesimlerinden birini oluşturan çocukların, bu ekonomik ve sosyal eşitsizlikten olumsuz yönde etkilenmesi toplumun diğer katmanlarına göre çok daha fazla olmuştur.

TÜİK ve UNICEF verilerine göre çocuk yoksulluğu artmakta ve her dört çocuktan biri okula aç gitmekte ve bu durum eğitim başarısı, devamsızlık oranları, sağlık göstergeleri ve sosyal uyum üzerinde ciddi olumsuz etkiler yaratmaktadır. Çocukların yoksulluk nedeniyle maruz kaldığı yetersiz beslenme sorununun çözümünde okul yemeği programlarının önemli olduğu görülmektedir. Bugün, ekonomik gelişmişlik düzeyine bakılmaksızın sağladığı pek çok kazanım ve toplumsal fayda nedeniyle, sosyal devlet ve insan hakları gereği olarak okul yemeği programları 100 den fazla ülkede uygulanmaktadır.

Çocuklara okul ortamında sağlanan ücretsiz yemek ve içme suyunun faydaları aşağıda belirtilmektedir:

- Sağlıklı fiziksel ve davranışsal gelişime katkı
- Aile bütçesine katkı
- Mikro element ve vitamin eksikliklerinin sebep olduğu sorunların azalması
- Bodurluk ve obezite gibi sağlık sorunlarıyla mücadele
- Okul devamsızlığı, çocuk işçiliğin, suça sürüklenme oranlarında azalma
- Fırsat eşitsizliğiyle mücadele ve sosyal barış yönünde katkı
- Toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle mücadeleye olumlu katkı
- Aidiyet ve sosyal devlete güven yönünden olumlu duygular oluşması

Bu ana faydaların dışında ücretsiz okul yemeği uygulamalarının yerel üretime ve kalkınmaya sağladıkları katkı gibi yan kazanımlarda pek çok rapor ile ortaya konmuştur.

Sonuç olarak “ücretsiz okul yemeği ve içme suyu” sağladığı pekçok faydanın ötesinde toplumların geleceğini oluşturan çocukların sağlıklı gelişimleri açısından insan hakkıdır ve tüm insan hakları gibi devletler tarafından sağlanması zorunluluktur.

Ücretsiz Okul Yemeği ve İçme Suyu Dünya Örnekleri

Global Child Nutrition Foundation (GCNF) tarafından yapılan “School Meal Programs Around the World” adlı çalışma, 142 ülkenin okul yemeği programlarıyla ilgili veriler içermektedir.

Ücretsiz Okul Yemeği Sunan Ülkeler:

- **Finlandiya:** İlk-öğretimden lise düzeyine kadar tüm öğrenciler için her okul gününde ücretsiz, dengeli sıcak öğle yemeği sağlanıyor.
- **İsviçre:** 1973'ten beri ilkokullarda tüm öğrenciler için ücretsiz öğle yemeği uygulanmakta; üst düzeyde okullarda bölgelere göre değişebiliyor.
- **Estonya:** İlk ve ortaöğretimde devlet okul öğrencilerine ücretsiz okul yemeği sunuluyor.
- **Hindistan:** “Mid-day meal” programı ile geniş kapsamlı ücretsiz okul yemeği uygulaması var; tüm okullardaki öğrenciler için tam evrensel olmasa da çok geniş kapsamlı.
- **Brezilya:** 2009 itibarıyla kamu okullarındaki çocukların büyük kısmı için ücretsiz okul yemeği sistemi genişletilmiş durumda.

Ülkemiz İçin Okul Yemeği ve İçme Suyu Programı Önerileri

Ülkemiz koşullarında öncelikle tüm ilköğretim okullarını kapsayacak şekilde evrensel bir okul yemeği ve içme suyu programı artık bir zorunluluktur. Ücretsiz okul yemeği ile hedeflenen bir sosyal yardım değil çocukların sağlıklı beslenme – sağlıklı gelişim hakkı ile kamusal eşitlik ilkesinin sağlanmasıdır.

Dünya örneklerine bakılarak ekonomik gelişmişlik açısından ülkemizden daha geride olan ülkelerde dahi programın uygulandığı dikkate alındığında, meselenin bir kaynak sorunu değil daha çok politik tercih olduğu kolayca anlaşılmaktadır. Eğitime harcanan kaynaklar açısından OECD ülkeleri arasında son sıralarda yer alan ülkemizde iktidarın sosyal devlet politikalarını “hak temelli” bir anlayıştan çok “muhtaç kılma” ve “yardım etme” dinamikleri üzerinden sürdürmeyi tercih ettiği, ülkenin kaynaklarını sermaye kesimi için kullandığı ve yarattığı ekonomik yıkımın faturasını ise yoksul halka ödediği açıkça ortada.

Ülkelerarası kültürel, ekonomik ve coğrafi farklılıklara dikkate alındığında ülkemiz açısından nasıl bir modelin uygun olacağı elbette paydaşların katkılarıyla ortaya konacaktır, bu anlamda sorunun toplumsal talep ve mutabakat yaratılarak, geçici değil, “okul yemeği yasası” gibi kalıcı yaklaşımlarla, MEB, Sağlık Bakanlığı, Akademi ve STK önerileri dikkate alınarak çözülmesi gerekmektedir.

Toplumsal talep yaratıldıktan sonra okul yemeği uygulamasının içeriği tartışılması gereken bir konudur, bu anlamda mikro element ve vitaminleri içeren beslenme kitleri dağıtımından (süt, fındık, leblebi, üzüm, kayısı, sandviç gibi...), yerinde ya da merkezi sıcak yemek üretimi ve dağıtımına kadar değişen modeller avantaj/dezavantajlarıyla ve uygulanabilirlikleri açısından ülke gerçekleri de dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

Okul yemeği uygulamalarıyla birlikte düşünölmesi gereken diğer bir önemli nokta okul kantinleridir. Beslenme anlamında son derece sağlıksız ve sadece kar odaklı çalışan bu işletmelerin evrensel bir okul yemeği yasası ile ortadan kaldırılmaları, çocukların sağlıklı yaşam hakları açısından bir kamusal zorunluluktur ve göz ardı edilemez.

Okul yemeği programı ilgili kamusal talep yaratılarak, iktidarı adım atmaya zorlayacak yasa ve düzenlemeler çıkıncaya kadar, çocuklarımızın okullarda içilebilir temiz suya ulaşımının sağlanması yönünden çok daha hızlı yol katedilebilir. Örneğin okullarda her katta en az bir çeşmeye arıtma sistemi takılarak, temiz içme suyu sağlanması ile çok hızlı bir şekilde sorun giderilebilir.

Şüphesiz uygulama örnekleri ve modelleri çok çeşitlendirilebilir ancak konunun ülke gündeminde istikrarlı ve planlı bir şekilde tutulması geleceğimiz olan çocuklarımızın üstün faydası ve hakkı yanında, vazgeçilemez kamusal taleplerin göz ardı edilmesine engel olmak anlamında önemli bir kazanım sağlayacaktır.

Kaynakça

School Meal Programs Around The World. GCNF 2025

Okul Yemek Programları: Ülke Uygulamaları. Bes Diy Derg 2024;52(1):1-9

Bir Hak Olarak Ücretsiz Okul Yemeği Türkiye ve Dünya Deneyimleri. Dilek Akansu, Meltem Şenyüksel, Ekim 2025

Çocuk Yoksulluğu İle Mücadelede Ücretsiz Okul Yemeği: Tekirdađ İlkokullarında Bir Araştırma. Emek ve Toplum 2018;7(18):361-395

Türkiye Okul Yemeği Koalisyonu (2024). “Ücretsiz Okul Yemeği Hemen Şimdi” Çalıştayı Sonuç Raporu.

ÇOCUKLAR, AFFETMEYİN BİZİ

Fadime Can

Hak bırakmadık size!....
Ülkemin güzel çocukları...
Yüreğinizde açlık, avuçlarınızda
nasır,
Bir lokma ekmeğe yazılmış alın
yazınız.
Okula değil de işliğe sürülen
Kaderiniz kadar yaralı bu ülke.
Daha on olmadan on beşlik iş tutan,
Sokak lambasının altında büyüyen,
“Emri ben verdim!” diyenlerin
Kara fermanıyla toprağa düşen
çocuklar...
Burada çocuk olmak zor be
çocuklar,
Çook zor!
Ne eşitlik var,
Ne güven,
Ne de adına çocukluk denen o
masum cennet.
Bir sistem ki yoksula mezar,
Zengine saray olur.
Ve bir çocuk sorar:
“Affedersiniz bayım,
Daha iyi bir dünyaya giden bir tren
var mıdır?”
Varsa söyleyin!

Biz kaçırdık o treni,
Siz binin diye beklettik belki de...
Afganistan’da çocuk olmak ateştir,
Suriye’de çocuk olmak küldür,
İran’da çocuk olmak çığlıktır.
Ve nice Müslüman ülkede
Fıtrat diye diye
Fıtratınız çalınır çocuklar!
Oysa siz,
Gecenin koynuna düşmüş bir
yıldızsınız,
Aydınlığın ilk habercisi,
Barışın ta kendisisiniz.
Siz gülünce dağlar bile çiçek açar
çocuklar,
Siz ağlayınca dünya kararıyor işte...
Dilerim bir gün
Her çocuk sevgiye dokunsun,
Kitaba dokunsun,
Bir oyuncağı olsun,
Bir geleceği olsun...
Ve kimse “Büyü!” demeden
büyümesin.
Biz mi?
Biz size güzel bir dünya
bırakamadık çocuklar,
Bizi affedin desem de
Affetmeyin!
Şuramıza dursun suçumuz,
Yüreğimizin orta yerine!

TÜM ÇOCUKLAR İÇİN SAĞLIKLI GIDA ORTAMLARI YARATMAK

Çeviri Metin

Maya Mehta / Kasım, 2022

Çocukların korunmasını ve beslenme, barınma, oyun ve eğitim haklarının güvence altına alınmasını talep ettiğimizde, bunun yanıtının “evet, elbette, hiçbir şüphe olmadan” olması gerektiği düşünülebilir.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS), tarihte en fazla onaylanan insan hakları sözleşmesi olup Amerika Birleşik Devletleri hariç dünyadaki tüm ülkeler tarafından kabul edilmiştir.

ÇHS, 18 yaşına kadar tüm çocukların “insan onuruna aittir, devredilemez haklara — sağlıklı gıdaya ve yeterli beslenmeye erişim hakkı dâhil — sahip olduğunu” kabul eder (UNICEF).

Bu sözleşme, hükümetleri yasaları yeniden düzenlemeye, politikalar geliştirmeye ve çocukları koruyacak önlemler almaya teşvik etmiş olsa da, milyonlarca çocuk hâlâ sağlıklı ve onurlu bir yaşam sürdürebilmek için gerekli beslenme, eğitim ve korumadan yoksun bırakılmaktadır.

Büyüyen bedenleri ve zihinleri beslemek için gerekli olan sağlıklı ve dengeli gıdaya erişim güvence altına alınmadığı sürece, çocuk haklarını koruma konusunda verdiğimiz sözleri toplum olarak yerine getirmiş sayılmayız.

Çocukların ve gençlerin sağlıklı biçimde büyüyebileceği bir gerçekliği birlikte inşa edebilmek için; biyolojik çeşitliliği, beslenme eğitimi ve çocukların öznelliğini destekleyen gıda ortamlarını güçlendirmeliyiz. Reklamcılar, gıda ürünlerini pazarlarken çok daha bilinçli ve sorumlu davranmalıdır. Erişilebilirliği ve satın alınabilirliği önceliklendirmeli; gıdaya dair anlatıları beslenmeyi, atalara dayalı gıda bilgisini ve yediğimiz her şeyle iç içe olan doğa bağıını yücelten bir çerçeveye taşımalıyız.

Dünyadaki Çocukların Gıda Ortamları

Dünyanın dört bir yanında çocuklar sağlıksız gıda ortamlarına maruz kalmaktadır. Gıda ortamları, çocukların gıdayla etkileşime girdiği ya da gıdaya eriştiği alanları ifade eder. Çocuk hakları bağlamında genellikle üç tür gıda ortamından söz edilir:

Dışsal gıda ortamı: Tüketicilerin gıdayı hazırladığı ve tükettiği fiziksel, ekonomik, sosyokültürel ve politik bağlam. Gıdanın bulunabilirliği, maliyeti ve pazarlanmasıyla ilişkilidir.

Kişisel gıda ortamı: Hane düzeyindeki; tercih edilebilirlik, satın alma gücü ve pratiklik gibi tüketicinin gıda ortamına taşıdığı unsurlar.

Obezogenik gıda ortamları: Sağlıklı gıdanın bulunabilirliğinin, erişilebilirliğinin ve cazibesinin düşük olduğu ortamlar. Sağlıksız davranışları şekillendiren yanıltıcı ve yetersiz etiketleme uygulamalarından etkilenir.

Yaygın bir yanılgı, gıda ortamlarının esas sorumluluğunun ailelere ait olduğu düşüncesidir. Oysa gerçekte, bireysel deneyimlerimiz ve geçmişlerimiz ne olursa olsun, çocukların maruz kaldığı gıda ortamlarını dönüştürme sorumluluğu hepimize aittir. Pazarlamacılar, reklamcılar, şefler, gıda hizmetleri sektörü, okullar, hükümetler, tüketiciler ve çiftçiler; her çocuğun, evdeki koşulları ne olursa olsun, kendisini bütüncül biçimde besleyecek gıdayla sağlıklı ve sürdürülebilir bir ilişki kurabilmesi için aktif rol oynamaktadır.

Çocuk Haklarına Yönelik Bir Tehdit Olarak Gıda Pazarlaması

Çocuklar, sömürü ve ticarileştirme açısından özellikle kırılgan bir gruptur. Sağlığa ve esenliğe uygun olmayan gıda ürünlerinin reklamlarında başlıca hedef kitle çoğu zaman çocuklardır. Bu reklam stratejileri, duygulara hitap eden ikna yöntemlerine ve “ısrar gücü (pester power)” olarak adlandırılan etkiye dayanır.

Bu ne demek? Eğer bir ebeveynseniz ya da çocukluğunuzu hatırlıyorsanız, muhtemelen bunu defalarca deneyimlemiştinizdir. İsrar gücü; market rafları arasında yürürken karşılaşılan bağırma, yoğun istek ve duygusal tepki hâlidir. Çocuğunuzun şeker yüklü, renkli ve hayal dünyasını çağrıştıran bir ambalajı eline alıp “Ama ben bunu istiyorum ve şimdi istiyorum!” diye bağırmasıyla yaşanan çaresizlik hissidir.

Bu sömürücü pazarlama uygulamaları bilinçlidir ve çoğu zaman uzun vadeli zararlara yol açabilir. Sağlıksız gıdalarla olumlu marka çağrışımları kurulduğunda, bu durum yalnızca bireylerin uzun vadeli tercihlerine etki etmekle kalmaz; yetişkinliğe geçerken tüketiciler arasındaki toplumsal normları da dönüştürebilir.

Uygunsuz pazarlama ve reklamların yol açtığı zararlara karşı koruyucu önlemlerin alınması, hükümetlerin ve büyük şirketlerin sorumluluğundadır.

Üçlü Beslenme Yüğü

Dünyadaki Çocukların Durumu 2019 raporuna göre, 6-23 ay arasındaki her 3 çocuktan 2'si, erken çocukluk döneminde sağlıklı gelişim için gerekli olan dengeli ve çeşitli beslenmeye erişememektedir.

Dünyanın birçok yerinde, haneler içinde üç farklı beslenme sorunu bir arada görülmektedir. Pek çok ülke yetersiz beslenme, gizli açlık ve obeziteyle aynı anda mücadele etmektedir. Bu durum, çocukların sağlıklı ve güçlü büyümeleri için gerekli olan besinleri yeterince alamamaları; buna karşın bedenleri için zararlı olan gıdaları fazla tüketmeleri anlamına gelmektedir. “Üçlü beslenme yüğü” olarak adlandırılan bu olgu, dünya genelinde giderek büyüyen ve çocukların, ailelerin, toplulukların ve toplumun genel sağlığını tehdit eden bir sorundur.

Gıda Sistemlerinin Dönüşümünde Çocukları Merkeze Almak

Sağlıksız gıda ortamlarının birçok olumsuz sonucu, çocukluk döneminde değil yetişkinlikte ortaya çıktığından, koruyucu ve önleyici adımları birlikte atmak daha da hayati hale gelmektedir.

Artan gıda maliyetleri, çatışmalar, eşitsizlik, iklim krizi ve COVID-19'un birleşik etkisi; gıda sistemleri ve özellikle en kırılgan topluluklardaki çocukların esenliğini daha da baskı altına almaktadır. Bu nedenle harekete geçme zamanı tam da şimdi.

Çocuklar, gençler ve onların geleceği; gıda sistemlerinin olumlu yönde dönüştürülmesine yönelik tüm çabaların merkezine yerleştirilmelidir. Sivil toplum, kamu ve özel sektör arasında güç birliği kurarak, deneyimleri paylaşarak ve çocukları öncelikle taahhüdünde bulunarak; ÇHS ile neredeyse tüm ülkelerin verdiği sözü yerine getirebilir ve herkes için sağlıklı bir geleceği güvence altına alabiliriz.

<https://www.socialgastronomy.org/sgm-stories/2022/11/20/creating-healthy-food-environments-for-all-children>